

Dit rapport laat de resultaten zien van een onderzoek door I&O Research in opdracht van de gemeente Oss over de gebiedsgerichte aanpak. Het onderzoek kijkt naar sterke en zwakke punten die de werkwijze met dorps- en wijkraden met zich meebrengt, om te kijken of de aanpak in de toekomst nog beter aan kan sluiten bij wat er leeft in de dorpen en wijken. Hiervoor is gesproken met afvaardigingen van dorps- en wijkraden, andere betrokken inwoners, beroepskrachten, wethouders en verschillende ambtenaren binnen de gemeente. Het doel van het onderzoek is dat er ideeën uit komen om zo veel mogelijk inwoners actief te laten zijn om de leefbaarheid te verbeteren en dat zij niet in de weg worden gezeten door regels van de gemeente. Hieronder staan de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

Belangrijkste conclusies

Weinig beleid rondom het gebiedsgericht werken

De gebiedsgerichte aanpak is niet vastgelegd in één overzichtelijk beleidsdocument. Het huidige gemeentebestuur benadrukt in het coalitieprogramma 2015-2018 'Durven door te doen' wel dat het belangrijk is om inwoners mee te laten denken over zaken die spelen in hun wijk of dorp en om hen mee te laten werken in de aanpak daarvan. Het bestuur spreekt de ambitie uit om meer samen te werken met inwoners en maatschappelijke organisaties die aanwezig zijn in de wijk of in het dorp.

Het doel van het gebiedsgericht werken is duidelijk

Vrijwel alle betrokkenen zien het verbeteren van de leefbaarheid en het versterken van de burgerbetrokkenheid als hoofddoelstellingen. De gemeente legt de nadruk op het versterken van de burgerbetrokkenheid, terwijl de inwoners het verbeteren van de leefbaarheid centraal stellen.

Een kleine groep inwoners zet zich actief in voor hun wijk of dorp

De gemeente is erg blij met alle vrijwilligers die zich actief inzetten voor hun wijk of dorp. De gemeente zou desondanks graag zien dat er nog meer inwoners betrokken raken bij de aanpak van problemen in hun wijk of dorp. De twee belangrijkste redenen waarom slechts een kleine groep inwoners zich actief inzetten voor hun wijk of dorp zijn: (1) niet alle inwoners de wijk- en dorpsraden kennen of weten wat deze raden precies doen en (2) lid zijn van een wijk- of dorpsraad kost veel tijd en vraagt veel kennis.

Met meer en meer verschillende inwoners, meer bereiken

Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat er meer en meer verschillende inwoners zich actief gaan inzetten voor hun wijk of dorp. Als er *meer* inwoners actief zijn, dan kunnen taken beter verdeeld worden. Als er *meer verschillende* inwoners actief zijn, dan kunnen de behoeften van alle inwoners beter behartigd worden. Met name jongeren, lager opgeleiden en mensen met een migratieachtergrond worden onvoldoende bereikt binnen het gebiedsgericht werken.

Adviseren op inhoud of op het proces?

Sommige wijk- en dorpsraden geven de gemeente inhoudelijk advies. De uitdaging voor de wijk- en dorpsraden hierbij is om te denken in het algemeen belang van de wijk of het dorp zonder daarbij de verschillende standpunten onder inwoners uit het oog te verliezen. Het verzamelen van alle meningen kost erg veel tijd. Inhoudelijke advies vraagt daarnaast een grote mate van kennis en expertise. Sommige wijk- en dorpsraden kiezen er daarom voor om niet langer inhoudelijk advies te geven, maar zich alleen uit te spreken over de manier waarop de gemeente inwoners betreft bij het bedenken en uitvoeren van plannen.

Weinig samenwerking tussen wijk- en dorpsraden en maatschappelijke organisaties

De maatschappelijke organisaties die in de wijken en dorpen aanwezig zijn, werken onderling en met de gemeente veel samen. Er is daarentegen weinig contact met de wijk- en dorpsraden. Enerzijds komt dit doordat de maatschappelijke organisaties te maken hebben met de aanpak van individuele problemen die privacy gevoelig kunnen zijn. Anderzijds komt dit doordat de wijk- en dorpsraden niet altijd goed weten welke maatschappelijke organisatie zij met welke vragen kunnen benaderen.

Wijkcoördinatoren zijn onmisbaar

De meeste betrokkenen zijn tevreden over het functioneren van de wijkcoördinatoren, ook al hebben de wijkcoördinatoren allen hun eigen manier van werken. De ene wijkcoördinator werkt meer vanuit het gemeentehuis, terwijl de andere meer vanuit zijn/haar wijk of dorp opereert. Hoewel de verschillen in werkwijze worden opgemerkt door de inwoners, leiden deze niet tot grote problemen. Meer sturing van bovenaf of meer overleg onderling zouden ervoor kunnen zorgen dat wijkcoördinatoren meer op dezelfde manier gaan werken.

Ambtenaren moeten nog meer gebiedsgericht werken

Het is belangrijk dat ambtenaren inwoners de ruimte geven om zaken in hun dorp of wijk aan te pakken en hen hierbij de noodzakelijke ondersteuning te bieden. Ambtenaren betrekken inwoners momenteel nog te weinig en te laat bij hun plannen. Dit heeft meerdere oorzaken. Sommige ambtenaren zien niet wat de meerwaarde van het betrekken van inwoners is, terwijl andere ambtenaren niet weten hoe zij de inwoners moeten betrekken. Daarnaast geven ambtenaren aan dat het erg veel tijd kost om inwoners te laten mee denken en doen.

Het college van B&W steunt de gebiedsgerichte aanpak

Het college van burgemeester en wethouders staat achter de gebiedsgerichte aanpak en heeft veel waardering voor de vrijwillige inzet van inwoners. Het college zou nog meer de daad bij het woord kunnen voegen door de rest van de gemeentelijke organisatie actiever te begeleiden en te sturen in de gebiedsgerichte werkwijze.

De gemeenteraad is slechts op afstand betrokken

Omdat de wijk- en dorpsraden advies geven aan het college en omdat er weinig inhoudelijke adviezen worden uitgebracht, komen gemeenteraadsleden niet veel in aanraking met de gebiedsgerichte werkwijze. Als een advies van een wijk- of dorpsraad hen wel bereikt, vinden de raadsleden het moeilijk om in te schatten in hoeverre de wijk- of dorpsraad spreekt namens alle inwoners van de wijk of het dorp.

Opbrengsten van de gebiedsgericht aanpak moeilijk te meten

De gemeente heeft geen afspraken op papier vastgelegd over het meten van de opbrengsten van de gebiedsgerichte aanpak. Het is dan ook lastig om te bepalen of de leefbaarheid in de wijken en dorpen groter wordt door de gebiedsgerichte aanpak of dat dit door andere dingen komt. Hoewel het makkelijker is om te bepalen of meer inwoners zich actief inzetten voor hun wijk of dorp, gebeurt dit momenteel niet.

Meer ruimte voor bewonersparticipatie

De vragen en behoeften van inwoners moeten centraal staan in de gebiedsgerichte aanpak. De gemeenteraad kan hierin een belangrijke rol spelen door inwoners meer ruimte te bieden om mee te denken en mee te doen. Het college van B&W kan een belangrijke rol spelen door ambtenaren meer te sturen en te begeleiden in het betrekken van inwoners bij hun plannen.

Hoofdaanbeveling

Denk samen na over de voor- en nadelen van de huidige structuur. Verken mogelijkheden van informele projectgroepen, een andere rol en/of professionalisering wijk- en dorpsraden

De gemeente Oss moet op zoek naar een werkwijze waarin de kennis en ervaring van actieve bewoners benut blijft, maar waarin ook een grotere groep inwoners aangesproken wordt om zich in te zetten voor dorp of wijk. Meer gebruik van social media en de mogelijkheid om deel te nemen aan een werkgroep die zich (kortstondig) met één thema bezighoudt kunnen hieraan bijdragen. De rol van de wijk- en dorpsraden kan hierbij verkleind of vergroot worden.

Als er wordt gekozen voor het loslaten van de formele status van wijk- en dorpsraden, is het van belang dat de gemeente in samenwerking met deze raden komt tot een nieuwe invulling van hun rol. Een mogelijkheid is om te besluiten dat de wijk- en dorpsraden alleen advies geven over de wijze waarop de gemeente haar burgers moet betrekken bij haar beleid. Inwoners die inhoudelijk willen meedenken met de gemeente kunnen deelnemen aan werkgroepen die zich met één thema bezighouden.

Als er wordt gekozen voor het (grotendeels) behouden van de huidige structuur, is het van belang dat de raden meer geld, meer ruimte en meer ondersteuning krijgen om deskundigen in te huren, burgerinitiatieven te ondersteunen en alle inwoners te betrekken bij zaken die spelen in wijk of dorp. De gemeente moet wijk- en dorpsraden moeten eerder en vaker betrekken bij nieuwe plannen en deze planning ook meer toelichten bij de raden.

Andere aanbevelingen

Formuleer in één beleidsdocument wat de visie en doelstellingen zijn van het gebiedsgericht werken en hoe deze bereikt kunnen worden. Dit geeft de gemeente, de inwoners en de maatschappelijke organisaties houvast en biedt de mogelijkheid om elkaar aan te spreken.

Investeer in de betrokkenheid van inwoners. Bepaal of je wil inzetten op het bereiken en activeren van een zo groot mogelijke groep inwoners of op het versterken van de huidige groep actieve inwoners.

Stimuleer en ondersteun de wijk- en dorpsraden in het versterken van hun band met de inwoners en met de maatschappelijke organisaties. Een mogelijkheid hiertoe is het opzetten van online communities of assistentie bij het actueel houden van een website.

Zorg ervoor dat de wijkcoördinatoren intensiever gaan samenwerken om van elkaar te leren en om meer op dezelfde manier te werken. Zonder dat dit ten koste gaat van een persoonlijke aanpak in de verschillende wijken en dorpen vragen.

Benut de lokale kennis van de wijk- en dorpsraden en de wijkcoördinatoren beter, met als doel dat ambtenaren en gemeenteraadsleden beter in staat zijn om de adviezen van de wijk- en dorpsraden te kunnen interpreteren.

Heb als gemeente vertrouwen in het kunnen van de inwoners. Geef inwoners de ruimte om, met vallen en opstaan, te groeien in hun rol als meedenken er meedoener. Reflecteer op regelmatige basis samen met inwoners op de gebiedsgericht aanpak, en pas deze al lerende waar nodig aan.